

ŠTÁTNY INŠTITÚT ODBORNÉHO VZDELÁVANIA

Bellova 54/a, 837 63 Bratislava 37, tel./fax: 02/ 54 77 67 74
tel.: 02/ 54 77 67 77, 54 77 67 78 e-mail. siov@siov.sk, www.siov.sk

PODKLADY ŠTÁTNEHO INŠTITÚTU ODBORNÉHO VZDELÁVANIA K 10 – ROČNÉMU ODPOČTU PLNENIA ÚLOH V OBLASTI VÝCHOVY A VZDELÁVANIA K ĽUDSKÝM PRÁVAM V REGIONÁLNO M ŠKOLSTVE

Štátny inštitút odborného vzdelávania ďalej len (ŠIOV) participoval v rámci svojich kompetencií na plnení úloh Plánu výchovy a vzdelávania k ľudským právam v rezorte školstva na roky 2005 – 2014. V rámci predmetnej problematiky sa ŠIOV venoval hlavne začleneniu problematiky ľudských práv do odbornej výchovy a vzdelávania v kurikulárnych dokumentoch s dôrazom na humanitne orientované študijné odbory, výchove a vzdelávaniu žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia s výrazným podielom rómskej národnostnej menšiny, výchove a vzdelávaniu k ľudským právam prostredníctvom učebníc (sledovanie kritérií v oblasti ľudských práv pri posudzovaní rukopisov textov učebníc, analýza učebníc z hľadiska zaradenia tém ľudských práv).

Počas hodnoteného obdobia boli v súlade s Plánom hlavných úloh ŠIOV pre jednotlivé roky v súvislosti s plnením Plánu výchovy a vzdelávania k ľudským právam v rezorte školstva zrealizované nasledovné úlohy:

ROK 2004

- **Inovácia obsahu vzdelávania študijného odboru 7518 7 špeciálna pedagogika**

S dôrazom na uplatňovanie práv detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami bol v procese inovácie pedagogickej dokumentácie študijného odboru 7518 7 špeciálna pedagogika do obsahu vzdelávania doplnený odborný predmet výchova a vzdelávanie detí s autizmom.

ROK 2005

- **Inovácia obsahu vzdelávania študijného odboru 7649 6 učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo**

V inovovanej pedagogickej dokumentácii bola zapracovaná problematika ľudských práv v učebných osnovách predmetov pedagogika (práva dieťaťa) a špeciálna pedagogika (práva detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami).

ROK 2006

- **Zpracovanie dokumentov v oblasti ľudských práv v procese inovácie do obsahu učebných dokumentov študijných odborov 7646 6 vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť a 7663 6 kultúrno-výchovný pracovník**

V roku 2006 ŠIOV pristúpil k inovácií obsahu vzdelávania v študijných odboroch skupiny odborov 76 Učiteľstvo so zámerom zapracovať do obsahu učebných osnov odborných predmetov problematiku ľudských práv v aplikácii na profesiu, pre ktorú sú žiaci pripravovaní.

V procese inovácie základnej pedagogickej dokumentácie boli zapracované dokumenty o ľudských právach. do učebných osnov povinných odborných predmetov právna náuka pre študijný odbor 7646 6 vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť a predmetu právna a ekonomická náuka pre študijný odbor 7663 6 kultúrno-výchovný pracovník.

- **Zpracovanie odborného predmetu multikultúrne spolužitie do obsahu vzdelávania študijných odborov 7646 6 vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť a 7663 6 kultúrno-výchovný pracovník**

Vzhľadom na kladený dôraz v Pláne výchovy a vzdelávania k ľudským právam v rezorte školstva na multikultúrnú výchovu, bol zaradený do pedagogickej dokumentácie v študijných odboroch 7646 6 vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť a 7663 6 kultúrno-výchovný pracovník voliteľný odborný predmet multikultúrne spolužitie.

ROK 2007

- **Zpracovanie dokumentov v oblasti ľudských práv v procese inovácie do obsahu učebných dokumentov študijného odboru 7661 6 sociálno-výchovný pracovník**

ŠIOV pokračoval v inovácii obsahu vzdelávania v študijných odboroch skupiny odborov 76 Učiteľstvo s akcentom na začlenenie ľudsko-právnej problematiky do odborného vzdelávania. Dokumenty o ľudských právach vo vzťahu k profesii boli zapracované do učebných osnov povinných odborných predmetov študijného odboru 7661 6 sociálno-výchovný pracovník (sociálna pedagogika, sociálno-právna ochrana, právna náuka).

- **Zpracovanie odborného predmetu multikultúrne spolužitie do obsahu vzdelávania študijného odboru 7661 6 sociálno-výchovný pracovník**

V uvedenom odbore vzdelávania bol v rámci inovácie základnej pedagogickej dokumentácie doplnený voliteľný odborný predmet multikultúrne spolužitie.

ROK 2008

- **Tvorba metodickéj príručky pre vyučovanie ľudských práv v humanitne orientovaných študijných odboroch (konštituovanie pracovného tímu, vytvorenie štruktúry metodickéj príručky)**

V rámci plnenia úloh Plánu výchovy a vzdelávania k ľudským právam v rezorte školstva v roku 2008 ŠIOV realizoval práce na tvorbe metodickéj príručky pre vyučovanie ľudských práv v humanitne orientovaných študijných odboroch (ďalej len „príručka“).

Bol vytvorený pracovný tím na tvorbu príručky, v ktorom boli zastúpení štyria učители zo stredných pedagogických škôl a akadémií, jeden zástupca vysokej školy (FZSP Trnavskej univerzity v Trnave) a jeden zástupca ŠIOV. Tím sa stretol na troch pracovných stretnutiach, členovia pracovnej skupiny odsúhlasili jednotlivé časti metodickéj príručky, rámcovo stanovili ich kapitoly a obsah, rozdelili si prácu na jednotlivých kapitolách a spracovali ich:

- **Začlenenie výchovy a vzdelávania k ľudským právam do štátnych vzdelávacích programov**

V priebehu mesiacov marec – jún 2008 ŠIOV vypracoval štátne vzdelávacie programy (ďalej len ŠVP) pre jednotlivé skupiny odborov a stupne vzdelávania. ŠVP boli koncipované aj pre národnostné menšiny, bol v nich venovaný priestor vytvoreniu predpokladov smerujúcich k rovnosti v prístupe k vzdelávaniu v stredných odborných školách pre príslušníkov znevýhodnených skupín – žiakov so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia. S cieľom umožniť prístup k odbornému vzdelávaniu žiakom, ktorí ukončili základnú školu v nižšom ako deviatom ročníku (prevažne ide o žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia s výrazným podielom rómskeho etnika), ŠIOV venoval zvýšenú pozornosť tvorbe ŠVP pre nižšie stredné odborné vzdelanie (2-ročné učebné odbory), ktoré umožňujú prípravu žiakov na povolanie, na získanie prvej odbornej kvalifikácie a na priamy vstup na trh práce a zároveň umožňujú aj vstup do programov vzdelávania na získanie vyšších stupňov vzdelania.

Výchova a vzdelávanie k ľudským právam boli začlenené vo všetkých ŠVP okrem všeobecného vzdelávania aj na úrovni kľúčových kompetencií, vo výkonových a obsahových štandardoch zameraných na rešpektovanie ľudských práv a slobôd, porozumenie, toleranciu a etické hodnoty.

Obsahové a výkonové štandardy zamerané na oblasť základných ľudských práv, dokumentov týkajúcich sa ľudských právach a ich aplikáciu v profesii, na úrovni odborných kompetencií boli zapracované do ŠVP pre skupiny študijných odborov 68 Právne vedy, 75 Pedagogické vedy, ŠVP 76 Učiteľstvo. Ide o odbory vzdelania, ktoré pripravujú žiakov pre prácu s ľuďmi rôznych vekových kategórií od detí až po seniorov (oblasť výchovy a vzdelávania, sociálnej práce, sociálnej starostlivosti, animačnej práce vo voľnom čase).

ROK 2009

- **Dopracovanie a vydanie Metodickéj príručky pre vyučovanie ľudských práv v odbornom vzdelávaní a príprave**

ŠIOV dopracoval a vydal v tlačenej a elektronickej podobe metodický materiál pre učiteľov odborných predmetov humanitne orientovaných študijných odborov pod názvom Metodická príručka pre vyučovanie ľudských práv v odbornom vzdelávaní a príprave (pre učiteľov odborných predmetov humanitne orientovaných študijných odborov skupín 68 Právne vedy, 75 Pedagogické vedy, 76 Učiteľstvo). Metodická príručka bola poskytnutá všetkým školám v SR, ktoré vyučovali aspoň jeden študijný odbor z uvedených skupín odborov.

- **Realizácia odborného seminára s otvorenou hodinou pre učiteľov odborných predmetov v skupinách študijných odborov 68 Právne vedy, 75 Pedagogické vedy, 76 Učiteľstvo**

Dňa 25. novembra 2009 bol zrealizovaný seminár pre učiteľov odborných predmetov humanitne orientovaných študijných odborov v spolupráci s Pedagogickou a sociálnou akadémiou v Leviciach. Súčasťou programu seminára boli prednášky a témy „Význam ľudských práv v profesiách zameraných na sociálnu starostlivosť a služby“ a „Výučba k ľudským právam v odbornom vzdelávaní a príprave“ a otvorená hodina výučby ľudských práv v odbornom predmete – sociológia. Seminára sa zúčastnilo 27 pedagógov.

- **Vymedzenie oblastí pre dotazník zameraný na multikultúrnu výchovu určený členským štátom EÚ a Slovinsku**

V zmysle úlohy, ktorá vyplynula zo stretnutia pracovnej skupiny pre tvorbu dotazníka určeného členským štátom EÚ a Slovinsku, zameraného na multikultúrnu výchovu v daných krajinách, ŠIOV predložil návrh oblastí, ktoré by mohli byť sledované v dotazníku:

- **Účasť na konferencii „Ľudské práva a multikultúrna výchova v škole“ v dňoch 9. 12. 2009 – 10. 12. 2009 v Bratislave**

Za ŠIOV sa na konferencii „Ľudské práva a multikultúrna výchova v škole“ aktívne zúčastnila PhDr. Anna Jurkovičová PhD., ktorá predniesla príspevok „Ľudské práva v ŠVP pre odborné vzdelávanie a prípravu“.

ROK 2010

- **Príprava prieskumu „Ľudské práva v odbornom vzdelávaní a príprave“, zameraného na uplatňovanie výkonových a obsahových štandardov v oblasti ľudských práv vymedzených v ŠVP v školských vzdelávacích programoch skupín odborov 68 Právne vedy, 75 Pedagogické vedy, 76 Učiteľstvo**

ŠIOV pripravil prieskum zameraný na zaradenie požiadaviek ŠVP v oblasti ľudských práv do obsahu odborných predmetov v školských vzdelávacích programoch a využitie Metodickéj príručky pre vyučovanie ľudských práv v odbornom vzdelávaní a príprave vo výučbe konkrétnych odborných predmetov študijných odborov skupín 68 Právne vedy, 75 Pedagogické vedy, 76 Učiteľstvo. V decembri 2010 sa uskutočnil zber údajov na všetkých stredných odborných školách na Slovensku, ktoré v školskom roku 2010/2011 vyučovali žiakov v niektorom študijnom odbore skupín odborov 68 Právne vedy 75 Pedagogické vedy a 76 Učiteľstvo.

.ROK 2011

- **Správa z prieskumu „Ľudské práva v odbornom vzdelávaní a príprave“**

V mesiacoch december 2010 – marec 2011 bol zrealizovaný zber a spracovanie údajov zameraných na sledovanie uplatňovania výkonových a obsahových štandardov v oblasti

V rámci vzdelávania žiakov rómskej národnostnej v roku 2013 pokračovalo pod garanciou ŠIOV experimentálne overovanie učebného odboru 6468 F pomocník v kuchyni. V Súkromnej strednej odbornej škole obchodu a služieb v Očovej.

- **Vypracovanie stanoviska a pripomienok k návrhu Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv SR**

ŠIOV vypracoval a predložil MŠVV a Š SR stanovisko k predloženému návrhu Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv SR.

ROK 2014

- **Analýza učebníc odborných predmetov (vydaných v r. 2005 – 2012) pre študijné odbory 7661 M sociálno-výchovný pracovník, 7662 M animátor voľného času z hľadiska uplatňovania tém a okruhov týkajúcich sa ľudských práv**

Z hľadiska zapracovania tém týkajúcich sa ľudských práv bola zrealizovaná obsahová analýza učebníc odborných predmetov. Skúmaný súbor tvorilo spolu 18 učebníc odborných predmetov pre študijné odbory 7661 M sociálno-výchovný pracovník a 7662 M animátor voľného času vydaných v rokoch 2005 – 2012. Z analýzy vyplynulo, že učebnice vo svojom obsahu reflektujú požiadavky v oblasti ľudských práv definované v ŠVP pre skupinu odborov 76 Učiteľstvo v rôznej miere vo vzťahu odboru vzdelávania a charakteru vyučovacieho predmetu, pre ktorý sú určené.

- **Odborné vzdelávanie a príprava rómskej národnostnej menšiny (pokračovanie experimentálne overovanie učebného odboru 6468 F pomocník v kuchyni)**

Pod garanciou ŠIOV pokračovalo v roku 2014 experimentálne overovanie učebného odboru 6468 F pomocník v kuchyni v Súkromnej strednej odbornej škole obchodu a služieb v Očovej, Súčasťou overovania bola participácia garanta na príprave záverečnej skúšky v učebnom odbore a účasť na jej realizácii.

Spracovala: RNDr. Mária Hrušovská

Bratislava 13. 04. 2015